

Сценарій до дня писемності

Ведучий: Рідна мова – це мова, що першою засвоюється дитиною і залишається зрозумілою на все життя. Рідною прийнято вважати мову нації, мову предків, яка пов’язує людину з її народом, з попередніми поколіннями, їхніми духовними надбаннями.

Читець 1: Мова моя українська,
Батьківська, материнська,
Я знаю тебе не вивчену –
Просту, домашню, звичну,
Не з-за морів покликану
Не зі словників насмикану

Читець 2: Ти у мені із кореня,
Поле мені наговорена,
Дзвоном коси накована,
В чистій воді смакована,
Болем очей продивлена,
Смутком багать продимлена,
З хлібом у душу всмоктана,
В поті людським намокнута,
З кров’ю моєю змішана,
І аж до скону захищена.

Ведуча: 6 листопада 1997 року було підписано Указ Президента України, у якому говориться: "На підтримку ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливості ролі української мови в консолідації суспільства постановляю: "Установити в Україні День української писемності та мови, який відзначати щорічно 9 листопада в день шанування пам’яті Преподобного Нестора Літописця”.

Ведучий: Із святом вас, шановні добродії, із святом, шанувальники рідного слова. Корені українського слова проросли з найдавніших діалектів праслов’янських племен, рясними пагонами розвинулися в часи Давньоруської держави. Древнє слово квітами-перлами розцвітало в найдавніших пам’ятках культури Київської Русі, у полемічних творах, у красному письменстві різних часів.

Ведуча: Сьогодні наше свято – це свято української мови та писемності. З часу винайдення писемності фактично почався період документальної історії людства, тому стало можливим не тільки передавати мовну інформацію на відстані, але й закріпити її в часі.

Ведучий: Перші спроби письма відносяться приблизно до 35-50 віків до нашої ери. Спочатку це була гілочка пальми – знак миру. Потім – схематичне зображення предмета чи якогось явища. І нарешті – ієрогліфи. Прямим попередником слов’янської мови – є алфавіт, створений великими просвітителами слов’ян – братами Кирилом і Мефодієм.

Ведуча: В художній літературі поезії і прозі — всіх народів поняття рідної мови виступає поряд з поняттям рідного краю, батьківської хати, материнського тепла, вітчизни. Тобто рідна мова сприймається не просто як засіб комунікації, не тільки як знаряддя формування

думок, а значно інтимніше — як одне з головних джерел патріотичних почуттів, як рецептор духовно-емоційної сфери людини.

*******(Інсценізація казки.)*******

Казка про мову

Цю казку розповідала в дитинстві мені бабуся, а вона почула її від своєї бабусі...

Колись, дуже давно, жив на землі **народ**. Було це сильне, красиве і могутнє плем'я. Вони дружно працювали, вирощували врожаї, рибалили, полювали, розводили худобу. Заможно жили ці люди.

Та була у них одна велика **біда**: не мали вони мови. Зовсім не могли розмовляти, співати пісень, не могли сваритися, вимовити слів радості і любові, тому посмішка рідко торкалася їхніх облич. А винні в цьому були вони самі.

Багато років тому цей народ образив **добрю фею-Мову**, і вона, гірко зітхнувши, назавжди пішла від них, забравши з собою слова-квіти.

Оніміле плем'я давно пошкодувало, що скоїло таке, та часу назад не повернеш, помилки не виправиш.

У тому племені, по-сусідству, жили **дівчинка з довгою косою**, добрим серцем і великими, як небо, очима, та **хлопчик, який чудово грав на сопілці**. Хлопчик часто заходив до сусідів, щоб подивитися на прекрасні вишиванки дівчинки, а вона заслухалася його грою. Бачачи, як тяжко горює їхній народ без мови, діти самі теж переживали, бо не могли висловити своїх думок і почуттів. Хлопчик надумав відшукати Мову, попросити у неї вибачення за свій народ і повернути втрачені слова-квіти. Дівчинка вирішила піти з ним, бо одна голова — добре, а дві — краще. Та як же вони обізвуться до Мови, як скажуть, чому прийшли? Дівчинка вишила їхнє прохання на **рушникові**, він вийшов прекрасним, а хлопчик спробував домовитись **через гру на сопілці**. І полилась чарівна мелодія, якою всі заслухалися.

Чи довго шукали фею діти, чи ні, того ніхто не знає. Знайшли її серед величезного поля, засіяного квітами-словами, які вона доглядала. Від пахоців цих квітів запаморочилася голова у дітей, а з вуст полилася пісня. Діти показали свої дари. Побачивши рукоділля дівчинки, почувши гру хлопчика, Мова все зрозуміла без слів. Взяла **цілі оберемки своїх чарівних, запаших, різнокольорових слів** і пішла за дітьми, понесла Мову людям.

З низько схиленими головами, з пошаною зустрічало плем'я Мову. Радості не було меж.

З того часу почали берегти вони слова-квіти, шанувати Мову, як найбільший, найкоштовніший скарб. Вдихнули люди аромат чарівних квітів... і заговорили, заспівали від щастя.

Ведучий: Першим до нас приходять слово... З колисковою материнською піснею, тихою казкою, доброю ласкою. "Мама, тато, баба, киця, жижа", - лепече дитина. Які дивні перші двоскладові слова!

Ведуча: А потім знання зі словесності поширюються. Дитина спинається на ноги, пізнає за день десятки нових слів, звучних та красивих: сонечко, квітка, вода, трава... Світ - мов казка. І пізнаємо ми його за допомогою слова. За допомогою слова відкриваємо таємничість і складність інших наук: географії, історії, біології, фізики, математики...

Ведучий: Отже, словесність - початок усіх наук. Вона джерело, звідки починається струмок, який ширшає, набирає сили і розливається могутньою рікою. Адже, слово до слова - зложиться мова!..

Ведуча: Скільки в нашій мові пестливих, ніжних форм слів до одного вибраного слова. Ось в англійській мові "хенд" – це просто рука і нічого більше, а у нас: ручка, ручечка, рука, рученька, рученя, рученятко. А які слова можна добрати до слова "мама" – няня, матуся, мамуся, мамочко, матінко.

Читець 3. Ой яка чудова українська мова!

Де береться це, звідкіля і як?

Є в ній ліс, лісочок, пуща, гай, діброва,
Бір, перелісок, чорноліс. Є іще й байрак,
Ось така розкішна і гнучка, як мрія...

Ведучий: А ви знаєте рідну мову? Ось ми зараз перевіримо. Відгадайте загадки.

Ведуча: Назва якої птиці складається з 40 "а"
(Сорока)

Ведучий: В них багато є роботи,

Хоч стоять вони весь час

Від дощу чи від спекоти

Захистять, врятують нас.

Не лягають спати ніколи.

Не бояться плину рік,

Суховію, вітра реву.

Хто ж вони такі?

(Дерева)

Ведуча: Як написати одним словом з чотирьох

букв словосполучення "суха трава".

(Сіно)

Ведучий: Що стоїть посеред Києва? "є"

Ведуча: Чим вечір кінчається, а ранок починається? "р"

Ведуча: Поясніть значення фразеологізмів.

Як сніг на голову -

Як крізь землю провалився -

Замилувати очі -

Пекти раків -

Накивати п'ятами –

Читець 4. Багата наша мова на чарівні слова.

Сійся-родися ніжне "будь ласка",

Вдячне "спасибі", "вибач" тремтливе.

Слово у серці, як зернятко в ниві.

"Доброго ранку",

"Світлої днини"

Щиро даруй ти людям, дитино.

Ведучий: Молодці, знаєте рідну мову. Але є люди, які її цураються. Ось як про це пише Павло Глазовий.

Читець 5.

КУХЛИК

Дід приїхав із села,

Ходить по столиці.

Має гроші - не мина

Жодної крамниці.

Попросив він: "Покажіть

Кухлик, той, що скраю".

Продавщиця: "Што? Чего?

Я не розумію?!"

- Кухлик, люба, покажіть,

Той, що з боку смужка.

- Да какой же кухлик здесь,

Если это кружка!

Дід у руки кухлик взяв

І насупив брови:

- В Україні живете

Й не знаєте мови...

Продавщиця теж була

Гостра і бідова.

- У мене есть свой язык,

Ні к чему мне мова!

І сказав їй мудрий дід:

- Цим пишатися не слід,

Бо якраз така біда

В моєї корови:

Має бідна язика

І не знає мови.

Ведуча: А казки ви любите? Уважно послушайте і скажіть, з якої казки слова.
По засіку метений, на яйцях спечений... (Колобок)

Ведучий: Ішов дід лісом, а за ним бігла собачка... (Рукавичка)

Ведуча: Я ... за три копи куплена, у півбока луплена... (Коза-дереза)

Ведучий: Гуси-гуси, гусенята!
Візьміть мене на крилята. (Івасик-Телесик)

Ведуча: Вона плиг з вовка та:
- Битий небиту привіз! (Лисичка-сестричка та Вовк-панібрат)

Ведучий: Мова рідна – це бездонна криниця мудрості народної, невичерпне джерело багатства. Хто приходить до її джерела, той стає мудрим, багатим, як сама українська земля. Зверніть увагу на багатючі можливості нашої мови. Ми зачитаємо текст, кожне слово якого починається з літери "Б". "Біля білої берези блукала бандуристка. Брала бандуру, бурмотіла, бубніла. Бандура болісно бриніла".

Ведуча: "Багато бачила бандуристка бід батьків, братів босих, багато брехні, безчестя, безкультур'я, братовбивства... Боротися! Безстрашно, безперервно боротися. Благи благословення Божого".

Ведучий: Боже! Бачиш – боса Батьківщина! Бо брат бив брата, батько – батька. Боже! Біль безжалісний! Боже, буде багата будуччина Батьківщини? Буде!"

Читець 6.

Вивчайте мову українську,
Дзвінкоголосу, ніжну, чарівну,
Прекрасну, милу і чудову,
Як материнську пісню колискову.

Читець 7.

Любіте нашу рідну мову
Беріть до зброї рідне слово.
Ні! Не забули ще слов'яни
Шевченка заклик полум'яний!

Читець 8.

Бо вона ж така багата,
Українська мова!
Неповторна і крилата,
І така чудова!

Читець 9.

І цвіте у ній кохання,
Рушники з квітками
Мрії наші і бажання,
Верби над ставками.

Читець 10.

Найрідніше, сокровенне,
Найдорожче в світі.
І святкове, і буденне,
В ній батьки і діти.

Читець 11.

Не цурайтесь мови, люди,
Не цурайтесь роду.
Як зачахне рідне слово, -
Не буде народу...

Ведуча: Ось і підходить до кінця наше свято української писемності та української мови. Ми живемо на чудовій, багатій, мальовничій землі – на нашій славній Україні. Тут жили наші прадіди, діди, тут живуть наші батьки, тут корінець роду українського, що сягає сивої давнини. І негоже, просто соромно бути поганими нащадками у таких великих і славних батьків.

Ведучий: Людині визначено Богом місце народження, країна, небо; вона не може нічого того поміняти, як не може поміняти саму себе. А якщо щось із того призначеного їй, поміняє, то не на краще, бо чуже ніколи не буває кращим. І куди б ти не пішов – твоя Батьківщина, земля твоя, твоя мова, твій народ завжди будуть з тобою.